Solidariteit

MS Sinds de geestelijke vader van de eerste onafhankelijke vakbond aan gene zijde van het IJzeren Gordijn, Lech Walesa, zijn riskante streven naar openlijke erkenning van het recht van vrije vereniging met succes bekroond zag, en hij de gedemonstreerde saamhorigheid van zijn medestanders had bezegeld in de naamgeving aan de vakbond *Solidarnosc*, heeft de term „solidariteit" zich – althans in het Westen – mogen verheugen in een toenemende sympathie. Omdat in het verleden dat woord veelvuldig werd gebezigd door hen die de onverzoenlijke klassenstrijd predikten, waren er vele anderen voor wie het een ietwat verdachte klank had. Misschien was die oude argwaan ook wel een der redenen waarom hulpacties voor Derde-Wereldlanden, die dat begrip in hun vaandel schreven, niet altijd bleken aan te slaan bij alle lagen van de bevolking.

De gang van zaken in het roerige Polen van onze dagen heeft dus, naar het zich laat aanzien, een „ontsmettende" invloed gehad op dit voorheen gewantrouwde woord. Maar merkwaardigerwijs mag toch niet iedereen zich daarvan naar believen bedienen. Wanneer bijvoorbeeld de secretaris-generaal van de Noordatlantische verdragsorganisatie de bondgenoten in de NAVO wil voorhouden dat het onder de gegeven omstandigheden geboden is de saamhorigheid zo duidelijk mogelijk tot gelding te brengen, klinken luide protesten omdat mr. Luns het waagt op te roepen tot een manifeste solidariteit. Klaarblijkelijk zijn er onaantastbare monopolies op het gebied van de terminologie en kennelijk is het een profanatie wanneer een sacrosanct begrip uit het ene kamp even zinvol wordt gebruikt door iemand uit het andere kamp. Wie zich schuldig maakt aan een dergelijke inbreuk op het alleenvertoningsrecht kan erop rekenen onverwijld een onterend etiket opgeplakt te zullen krijgen.

Uit de Oudheid is het verhaal bekend van de vader die zijn zonen vermaande toch vooral saamhorigheid te betrachten. Hij illustreerde zijn betoog met het sindsdien klassieke beeld van de pijlenbundel: de afzonderlijke pijlschachten daaruit konden gemakkelijk worden gebroken, als bundel bijeengehouden bleek echter de totaliteit bestand tegen herhaalde krachtproeven. Dat principe werd in de loop der geschiedenis ontelbare malen bewaarheid. De erkenning van die historische ervaring is terug te vinden in tal van wapenspreuken als *Eendracht maakt macht*, ten onzent gesymboliseerd in de pijlenbundel in de linkerklauw van de Nederlandse leeuw, of *l'Union fait la force* – het devies van het Belgische wapen – en *United we stand, divided we fall*, het credo van de Verenigde Staten. Het moge de lezer evenwel bekend zijn dat de Ouden zich plachten te bedienen van het Grieks of het Latijn. Welnu, het Latijnse woord voor de bundel waartoe de broze pijlen bij voorkeur moesten worden verenigd, is... *fascis*, hetzelfde woord dat in de veldversterkingskunst is terug te vinden in *fascine*, de takkenbos die dient ter versteviging van de wanden van ingegraven opstellingen en die ook toepassing vindt voor provisorische wegverbetering in drassig terrein. Een ándere afleiding van dat zelfde woord echter vindt haar oorsprong erin dat ene Mussolini destijds de oud-Romeinse *lictorenbundel* – de rond de scherprechtersbijl gebonden roeden voor het geselen, aanduidende dat de drager het recht had te beschikken over leven en dood – een geschikt symbool achtte voor zijn politieke beweging die zich vervolgens naar dat zinnebeeld ging noemen. In onze tijd heeft zich klaarblijkelijk de cirkelgang van de historie weer gesloten. Wie nu oproept tot een herbeleven van een principe dat in hachelijke situaties alleszins juist is gebleken, doet daarmee in wezen niets anders dan de klassieke vader die liet zien dat alleen de hechte collectiviteit de druk van buiten met succes kan weerstaan. Indien een dergelijke oproep evenwel wordt gericht tot de leden van een bondgenootschap dat zich juist heeft willen bundelen om metterdaad weerstand te kunnen bieden aan ex-

terne druk... dàn leidt zulks onmiddellijk tot het opplakken van een etiket dat aan de term „bundel" de onverbloemd besmette betekenis hecht!

Een weldenkend mens zal weinig bezwaren kunnen aanvoeren tegen het voornemen de gelederen van een defensief bondgenootschap nauwer aaneen te sluiten. Ook binnen het Warschau-Pact signaleert men van tijd tot tijd de behoefte aan een grotere solidariteit. Wanneer dan in leidende kringen van het Oostblok wordt aangedrongen op het verwezenlijken van de beoogde bundeling van alle socialistische krachten, is dat bijna hetzelfde als wanneer secretaris-generaal mr. Luns binnen de NAVO een pleidooi houdt voor een rationelere kijk op wat er wèrkelijk nodig is om het collectieve veiligheidssysteem naar wens te laten functioneren. Inderdaad: „bijna hetzelfde". Het kardinale verschil is immers dat men zich in het Oosten geen enkele zorg behoeft te maken over de eventuele voornemens van het Westen de breekbaarheid van de socialistische bundel op de proef te stellen, terwijl het Westen daarentegen de eigen pijlenbundel zo sterk mogelijk dient te maken omdat de externe druk onophoudelijk wordt vergroot.
Het is vooral daarom, dat moet worden betreurd dat Nederland zo vele dissidenten telt die menen dat de broze pijlschacht wel degelijk op eigen houtje kan overleven. Die althans afwijzend staan tegenover een door de anderen gewenste versteviging van de zwakke sprieten in de bundel, omdat zij menen in geval van nood tóch wel te kunnen delen in de collectieve som van de krachten die aan de inbreng der ànderen te danken is. Een dergelijke benadering heeft, uiteraard, niets uitstaande met solidariteit: in een waarachtige saamhorigheid deelt men zowel de lasten als de lusten, in het besef van een gezamenlijke verantwoordelijkheid zonder welke het gemeenschappelijke doel onbereikbaar blijft!
Het is dié solidariteit die de NAVO-leden zullen moeten opbrengen, elkeen loyaal tegenover de anderen in de gemeenschappelijke bundel. Solidair als deel van de *fascis*, in de zúivere betekenis van dat begrip!...

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Op **18 mei a.s.** te 20 uur houdt de vereniging voor leden en introducé(e)s een bijeenkomst in het Nederlands Congresgebouw te Den Haag, waar een inleiding zal worden gehouden over

De NAVO en de gevolgen van een onderbreking van de olieaanvoer

De inleiding, te houden door mr. M. P. Kramer, verbonden aan het hoofdkwartier van de NAVO te Brussel, is gebaseerd op de volgende stellingen.

— De NAVO-lidstaten zullen hun afhankelijkheid van olie exporterende niet-NAVO-landen op korte of middellange termijn niet wezenlijk kunnen doen verminderen.
— De gevolgen van een onderbreking van de aanvoer zijn niet alleen specifiek militair, maar ook van civiele aard met mogelijkerwijs grote gevolgen voor de defensiecapaciteit.
— Het is in het belang van de NAVO-lidstaten dat nationale en andere intergouvernementele crisismechanismen zo lang mogelijk kunnen functioneren. Zodra defensiebelangen in het kader van die mechanismen niet kunnen worden gewaarborgd, dienen de NAVO-lidstaten gecoördineerde acties te ondernemen op basis van grondige planning.
— De mogelijkheden die de civiele verdedigingsvoorbereiding kan bieden ter aanvulling op en ter ondersteuning van de militaire inspanning behoeven meer (politieke) aandacht.
— In oorlogstijd zal een herverdeling van de beschikbare olie tussen de lidstaten nodig zijn. De uitgangspunten daarvoor dienen in vredestijd te worden overeengekomen.

Aansluitend op de voordracht wordt als gebruikelijk gelegenheid tot discussie geboden.

Introductie: d.t.v. de secretaris, Ikol. W. F. Anthonijsz, Denijsstraat 135, 2551 HJ Den Haag (tel. tijdens diensturen (070)73 24 33.